4. Uluslararası 22. Ulusal HALK SAĞLIĞI Çevrim içi Kongresi

13-19 Aralık 2020

"Yeni dünya için
YİNE HALK SAĞLIĞI"

KONGRE KİTABI

4. ULUSLARARASI 22. ULUSAL HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

KONGRE KİTABI

2020

ISBN:978-605-69842-3-5

Turkish Society of Public Health Specialists / Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)
Adres : Korkut Reis Mah. İlkiz Sok. 17/2 Çankaya / Ankara
http://www.hasuder.org.tr

Yasal Uyarı

Bu kitabın yasal hakları Halk Sağlığı Uzmanları Derneğine (HASUDER) aittir. Kaynak gösterilerek eğitim amacıyla alıntı yapılabilir; diğer amaçlarla kullanılması için HASUDER'den izin alınmalıdır.
Kitapta yer alan bilgi ve görüşlerden eserin yazarları sorumludur.

P-032 14-18 Yaş Grubundaki Çocuklarda İlaç Bilgisi ve İlaç Kullanım Durumlarının Belirlenmesi Sevil Çınar, Handan Boztepe, Hilal Özcebe	417
P-033 Türkiye'de Yirmi Beş Yıllık Süreç İçerisinde Nüfus Bağımlılık Oranları Mehmet Uyar, Elif Nur Yıldırım Öztürk, Lütfi Saltuk Demir, Yasemin Durduran, Hasan Küçükkendirci, Tahir Kemal Şahin	418
P-034 Türk Literatüründe Dezavantajlı Gruplar Umut Otlu	419
P-035 Bilgi ve İletişim Teknolojisi olarak Sosyal Medyanın Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadelede Kullanımı Merve Altıner Yaş, Nur Sema Kaynar	420
P-036 Fight against COVID-19 in Uzbekistan - bet on innovative approaches Abdumurat Sattarovich Babadjanov, Nurmat Sattiniyazovich Atabekov, Ikhtiyor Bosimovich Mamatkulov, Kamoliddin Djumaevich Davlatov	421
P-037 Kamu Çalışanlarında Obezite Sıklığı Bükre Çıkman, Ayşegül Açıkgöz, Esra Kocamış Baş, Serkan Öner	422
P-038 Bir Üniversite Hastanesinde Sağlık Çalışanlarında COVID-19 Kümelenmelerinin Epidemiyolojik İncelemesi Edanur Sezgin, Ecem Başoğlu Şensoy, Neslişah Şiyve, Buket Yıldırım Üstüner, Saadet Göksu Çelik, Salih Keskin, Gamze Bayrak, Nurcan Şentürk Durukan, Ayşe Coşkun Beyan, Ahmet Naci Emecen, Alp Ergör, Gül Ergör	423
P-040 Postmodern Dönemin İlk Pandemisi: Covid-19 Salgını ve Halk Sağlığı Ahmet Furkan Süner, Bülent Kılıç	424
P-042 Üniversite öğrencilerinin sağlık okuryazarlık düzeylerinin ve ilişkili bazı faktörlerin belirlenmesi Aysun Güzel, Sevgi Turan, Sarp Üner	425
P-043 Çok Boyutlu Sağlık Kontrol Odağı Ölçeği B Formu Türkçe geçerlik ve güvenirliği Aysun Güzel, Sevgi Turan, Sarp Üner	426
P-045 Knowledge-Attitudes-Practice on the Female Genital Mutilation in Somali Female Students in Turkey Bushra Mohamed Ismail, Ayşe Nilüfer Özaydın	427
P-046 Ülkemizden Yayınlanan Tetanoz İle İlgili Tezler Üzerine Bibliyografik İnceleme Canan Bulut Ayaz, Mustafa Yılmaz, Sevil Alkan Çeviker	428
P-047 Covid-19 Pandemisinde Etik Sorunlar Cemal Hüseyin Güvercin	429
P-048 Tip 2 Diyabetli Hastalarda Propolisin Glisemik Değerler Üzerine Etkisi: Randomize Kontrollü Çalışmaların Meta-Analizi Didem Oktar, Sevil Aydoğan Gedik, Muhammed Fatih Önsüz, Selma Metintaş	430
P-049 Dikmen Bölgesinde Yaşayan Yetişkinlerin Deri Kanseri ve Güneşten Korunmaya Yönelik Bilgisi ve Davranışı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi Dilay Necipoglu, Kemal Elyeli, Hatice Bebiş	431
P-050 Covid-19'la İlgili Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp Ugulamalarına İlişkin Haberlerin Değerlendirmesi Elif Köse, Hilal Karahan, Gürkan Muratdağı, Hasan Çetin Ekerbiçer, Ömer Faruk Kurt, Sümeyye Karapınar, Celal Aydın, Nursena Çiftlik, Ersel Çavuşoğlu, Musa Can Güzelbaba, Egzona Pajaziti, Nagihan Yozgat	432
P-051 Ankara İtfaiyesinin 2017 Yılı Trafik Kaza Kayıtlarının Değerlendirilmesi Kemal Baş, Özge Yavuz Sarı, Kerim Hakan Altıntaş	433
P-052 Hemşirelik Birinci Sınıf Öğrencilerinin Oryantasyon Eğitimi Konusundaki Memnuniyet Düzeyleri Kemal Elyeli, Hatice Bebiş	434
P-053 Financial Stress; Psychologıcal Effects on University Students Abımbola Elızabeth Oluwafemi, Hatice Bebiş, Kemal Elyeli	435
P-054 Kocaeli'nde 1.Basamak Hekimlerin Akılcı Antibiyotik Kullanımı Konusunda Bilgi,Tutum ve Davranışları Ahmet Alp Eker, Emin Sami Arısoy, Mehmet Ertan Güner, Nurdamla Yakışan, Betül Kobya Kilci, Çiğdem Çağlayan	436
P-055 Examining the Relationship Between Narcissism and Machiavelism Levels in Students Receiving Health Education Mehmet Salih Yıldırım, Metin Yıldız, Güray Okyar	437
P-056 Investigation of the Relationship Between Fear and Fate of Breast Cancer in Women Over 40 Mehmet Salih Yıldırım, Metin Yıldız, Güray Okyar	438
P-057 Investigation of the Relationship Between Religious Orientation Levels and Hopelessness Levels of Terminal Patient Relatives Mehmet Salih Yıldırım, Metin Yıldız, Güray Okyar, Ömer Solmaz	439
P-058 Investigation of the Relationship Between Narcissism, Critical Thinking and Aggression Levels in Students Receiving Health Education Mehmet Salih Yıldırım, Metin Yıldız, Güray Okyar	440
P-059 Investigation of the Effect of Training Given to High-ranking Soldiers on the Level of Knowledge Regarding Sexually Transmitted Diseases Metin Yıldız, Mehmet Salih Yıldırım, Kutay Yüzüak, Güray Okyar	441
P-060 Sağlıkta şiddetin tıp fakültesi öğrencilerinin mesleğe bakışına ve gelecek kaygısına etkisi Muammer Yılmaz, Melike Tellioğlu, İnci Arıkan	442
P-061 Akılcı ilaç kullanımına yönelik bilgi ve davranışlar Muammer Yılmaz, Adem Durmaz, Melike Tellioğlu	443
P-062 Evde sağlık hizmeti alanlara bakım verenlerin yük durumlarının değerlendirilmesi Nilden Hatice Arslan, Emin Rençber	444
P-063 Hekimlerin Akılcı İlaç Konusunda Bilgi ve Tutum Çalışması: Bir Eğitim Araştırma Hastanesi Örneği Nurhan Meydan Acımış, İsmail Yılmaz, Mustafa Agah Tekindal, Recep Kılıç	445

P-047
Covid-19 Pandemisinde Etik Sorunlar

Cemal Hüseyin Güvercin
Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik AD

Giriş ve Amaç: Uygulamalı bir etik alanı olarak, tıp ve canlılık bilimlerindeki değer sorunlarını ele alan biyoetik, eylem ile bilgi arasındaki ilişkileri inceleyerek, "tümüyle olanaklı olan" eylemler ile "izin verilen" eylemler arasındaki sınırı çizer. Biyoetikte son yıllarda benimsenen ilkecilik kuramına göre, dört temel etik ilke bulunmaktadır; yarar sağlamak, zarar vermemek, özerkliğe saygı göstermek ve adalet ilkeleridir. Pandemiler, başta adalet ve özerkliğe saygı ilkesi bağlamında olmak üzere, halk sağlığı uygulamalarında önemli etik sorunları da beraberinde getirmektedir. Yarar sağlamak ve zarar vermemek ilkesi açısından, bu uygulamaların sağlayacağı yararlar yanında getireceği risklerin de değerlendirmesi gerekmektedir. Bu bildiride Covid-19 pandemisinde ortaya çıkan etik sorunların irdelenmesi amaçlanmaktadır.

Bulgular: Halk sağlığı uygulamalarında etik sorunlar özellikle bireyin, toplum, devlet, yasalar, kurumlar ve gruplar ile olan ilişkisinde ortaya çıkmaktadır. Bireysel özgürlükler ile toplum yararı arasında var olan gerilim, pandemilerdeki kısıtlayıcı önlemler ile daha da belirgin hale gelmektedir. Karantina, zorunlu testler, tarama testleri gibi uygulamalarda, toplum sağlığı gerekçesiyle bireysel hakların ihlali haklı çıkarılabilir mi? Pandemilerde, bireyin özerk seçimlerinin diğer bireylerin sağlığı üzerinde belirleyici bir etkisi olması nedeniyle, bireyin bu seçimlerindeki sorumluluğu da ön plana çıkmaktadır. Yani kişi eylemleriyle başkalarına zarar verebilir, onların sağlığını ve yaşamlarını tehlikeye atabilir, başkalarından da bu yolla zarar görebilir. O halde herkesin sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürdürebilmesi için, bireylerin özerk olduğu kadar, karşılıklı bağımlılık ilişkisini gözeterek rasyonel ve sorumlu davranması, önlemlere uyması öncelikle kendi yararını artıracaktır. Bireysel yararın artması toplumsal yarara da hizmet ederek ortak yararı sağlayacaktır.

Covid-19 pandemisi geniş bir yelpazede farklı etik konuların ortaya çıkmasına yola açmıştır. Bu bağlamda ele alınabilecek etik konular; sınırlı kaynakların dağıtılmasındaki ölçütler/öncelikler, sağlık çalışanlarının bakım verme ödevi, sağlık çalışanlarına yönelik riskler ve risklerin yönetimi, yaşlılar ve diğer savunmasız gruplara yönelik ayrımcı yaklaşımlar, bireysel özerklik, özel yaşamın ve kişisel gizliliğin korunması, stigmatizasyon, şeffaflık, infodemi ve bu dönemde yapılan araştırmalardaki etik sorunlardır.

Sonuç ve Öneriler: Sağlık çalışanlarının hizmet sunumunda ve karar verme süreçlerinde etik konulara duyarlı olmaları gerekmektedir. Pandemi sürecinde, tüm yaşamların eşit değerde olduğunun kabulü ile herkese eşit saygı gösterilerek, adil, dürüst, şeffaf, bireysel hakları en çok koruyup en az ihlal edecek, kanıta dayalı, etkin ve orantılı uygulamalar yapılmalıdır. Bu uygulamaların risk ve yararları, toplumsal yarar ve bireysel haklar bağlamında da orantılı olmalıdır. Zorlayıcı uygulamaların gerekçesi, süresi ve beklenen yararları yanında olası zorlukları da dürüstçe açıklanmalı, en fazla olumsuz etkilenen kesimler desteklenmeli ve gerektiğinde uygulamalar bireysel haklara duyarlı olacak şekilde güncellenmelidir. Bireysel haklar ve toplum yararı ikileminin, karşılıklı bağımlılık ve ortak yararlar zemininde uzlaşıyla çözülmesi mümkün olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: bireysel haklar, biyoetik, covid-19 pandemisi, halk sağlığı, toplum yararı